

2025 RAMAZAN VAAZ SİLSİLESİ:

BAYRAM SABAHI

RAMAZAN BAYRAMI

(HELALLEŞMENİN VE YENİDEN DOĞUŞUN SABAHI)

YAZAR: ALİ AYKAÇ

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ بِحَسَبِ أَمْرِي
مِنْ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ وَمَالُهُ وَعَرْضُهُ

Müslüman, diğer Müslümanın kardeşidir; ona zulmetmez,
onu yardımsız bırakmaz ve onu küçük düşürmez.

Kişiye şer olarak, Müslüman kardeşini hakir görmesi yeterlidir.
Her Müslümanın kanı, malı ve onuru diğerine haramdır.

Müslim, Birr, 32.

iletişim : (0)541 934 3778 daha fazlası için: www.aliaykac.com

Bu içerik, yazarının izni olmadan kısmen veya tamamen
kopyalanamaz ve dağıtılamaz. İlgili yasağa aykırı hareket eden
kişiler hakkında, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre
telif hakları kapsamında yasal işlem başlatılacaktır.

بِسْمِ اللَّهِ، الْحَمْدُ لِلَّهِ، وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ

Hamd, gökleri ve yeri hikmetle yaratan, insanı eşref-i mahlûkat kılan, kalplere iman nurunu, ruhlara rahmet esintisini bahşeden Allah’a ﷺ mahsustur. O ki, **“Oruç, sayılı günlerdedir...”**¹ buyurarak bizleri **Ramazan’ın bereketli gölgesine erİştirdi**, günahlardan arınmamız, ruhumuzu yüceltmemiz için bir fırsat sundu. **Rahmetiyle karşılayan, mağfiretiyle kuşatan, cehennem azabından azat eden** bu mübarek ayı idrak ettikten sonra, bizleri **bayram sabahının sevinciyle** müjdeledi.

Salât ve selâm, bizlere oruç ibadetini sadece aç kalmak değil, nefsimizi terbiye etmek olarak öğreten, iftar sofrasında yetimi, garibi, fakiri gözeten, Ramazan’ın her anını ibadetle **ihya eden Peygamber Efendimiz Muhammed Mustafa’ya** ﷺ, onun pâk âline, fazilet timsali sahabesine ve kıyamete kadar onun izinden giden mü’minlerin üzerine olsun.

Pek Aziz ve Muhterem Müslümanlar,

Ramazan ayı, insanı yeniden inşa eden, ruhu tezkiye eden, kalbi kemale erdiren bir mekteptir. Onun günleri; açlığın sabırla, susuzluğun şükürle yoğrulduğu, nefsin terbiye edildiği mukaddes bir eğitim sürecidir. Bayram ise **bu eğitimden geçenlerin mezuniyet sevinci, kalbin ve ruhun huzur ile dolduğu mübarek bir sabah, affın ve mağfiretin ilânıdır**.

¹ Bakara, 2/184. أَيَّامًا مَّعْدُودَاتٍ فَمَنْ كَانَ مِنْكُمْ مَّرِيضًا أَوْ عَلَى سَفَرٍ فَعِدَّةٌ مِنْ أَيَّامٍ أُخَرَ وَعَلَى الَّذِينَ يُطِيقُونَهُ فِدْيَةٌ طَعَامُ مِسْكِينٍ فَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا فَهُوَ خَيْرٌ لَهُ وَأَنْ تَصُومُوا خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ

Ancak şu soruyu sormadan geçemeyiz: **Bu bayram, gerçekten bayram mı olacak, yoksa sadece bir tatil günü mü?** Eğer kalbimiz hâlâ kin ve nefretle, gönlümüz hâlâ dargınlık ve kırgınlıkla doluysa, eğer hâlâ helalleşmemiş borçlarımız, giderilmemiş hatalarımız varsa, o zaman biz **Ramazan'dan ne kazanmış olacağız?** Zira Ramazan'ın asıl gayesi sadece aç kalmak değil, **nefsin terbiye edilmesi, ruhun temizlenmesi ve insanın kendini yeniden bulmasıdır.** Peki biz, bu büyük derslerden ne kadar nasiplendik?

Ramazan Bayramı sadece bir kutlama günü değildir; aynı zamanda derin bir muhasebe günüdür. Rabbimiz, bizlere ömür takvimimizde kaç Ramazan daha bahşedecek, bunu bilmiyoruz. Belki bu Ramazan, bizim için son fırsattı... Öyleyse bu fırsatı gafletle mi tükettik, yoksa arınmış ve affedilmiş olarak mı tamamladık? Bugün, işte bu soruların cevabını verme günüdür. Bugün, yeniden doğuşun, affetmenin ve helalleşmenin sabahıdır. Resûlullah ﷺ buyuruyor ki: *“Müslüman, diğer Müslümanın kardeşidir; ona zulmetmez, onu yardımsız bırakmaz ve onu küçük düşürmez. Kişiye şer olarak, Müslüman kardeşini hakir görmesi yeterlidir. Her Müslümanın kanı, malı ve onuru diğerine haramdır.”*²

İslam, müminler arasında **sarsılmaz bir kardeşlik bağı** kurmayı hedefler. Bu kardeşlik, sadece kelimelerde değil, hayatın tüm alanlarında kendini göstermelidir. **Resûlullah ﷺ**,

قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْمُسْلِمُ أَخُو الْمُسْلِمِ، لَا يَظْلِمُهُ وَلَا يُسْلِمُهُ وَلَا يَحْقِرُهُ. ² *Muslim, Birr, 32.* بِحَسَبِ أَمْرِي مِنَ الشَّرِّ أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ، كُلُّ الْمُسْلِمِ عَلَى الْمُسْلِمِ حَرَامٌ: دَمُهُ وَمَالُهُ وَعَرْضُهُ

Müslüman'ın diğer Müslüman'a karşı taşıması gereken sorumlulukları açık bir şekilde ifade ederken, bu kardeşliğin nasıl korunacağını da fiili olarak bizlere göstermektedir. Hadiste geçen zulmetmeme, yardımsız bırakmama ve küçük düşürmeme emirleri, Müslümanlar arasındaki hakiki dayanışmanın temel esaslarını oluşturur.

Hadisin derinliklerine indiğimizde, İslam toplumunun birliğini ve dirliğini sağlayan en önemli unsurun, müminler arasındaki hürmet ve saygı olduğunu görürüz. Zira bir Müslüman, kardeşine hakaret ettiğinde veya onu aşağı gördüğünde, aslında kendi değerini de ayaklar altına almaktadır. Çünkü iman edenler, bir bedenın uzuvları gibidir; biri zarar gördüğünde tüm vücut bundan etkilenir. Peygamber Efendimiz ﷺ, bu gerçeği başka bir hadisinde, *“Müminler birbirini sevmekte, birbirine acımakta ve birbirini korumakta bir beden gibidir. Ondan bir uzuv rahatsızlandığında, diğer organlar da uykusuzluk ve ateş ile ona ortak olur.”*³ şeklinde ifade etmiştir.

Bir başka hadis-i şerifte Resûlullah ﷺ buyuruyor ki: *“Kişiy e şer olarak, Müslüman kardeşini hakir görmesi yeterlidir.”*⁴ Bu söz, bir mümini küçük görmenin ne kadar ağır bir günah olduğunu gözler önüne sermektedir. Çünkü küçümsenen kişi belki de Allah ﷻ katında çok yüksek bir makamdadır. Nitekim

³ Buhârî, Edeb, 27; Müslim, Birr, 66. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : مَثَلُ الْمُؤْمِنِينَ فِي تَوَادِّهِمْ وَتَرَاحُمِهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ مَثَلُ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى مِنْهُ عُضْوٌ تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ الْجَسَدِ بِالسَّهَرِ وَالْحُمَّى

⁴ Müslim, Birr, 65. قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : لِكُلِّ مَرءٍ شَرٌّ كَفَى أَنْ يَحْقِرَ أَخَاهُ الْمُسْلِمَ

Efendimiz ﷺ, başka bir hadisinde, **“Nice saçı başı dağınık, kapı önlerinden kovulan kimseler vardır ki, Allah adına yemin etseler, Allah onların yeminini boşa çıkarmaz.”**⁵ buyurmuştur. Öyleyse, biz kimin Allah katında değerli, kimin değersiz olduğunu bilemeyiz. Öyleyse nasıl olur da bir mümini küçük görebiliriz?

Bir başka hadis-i şerifte Resûlullah ﷺ buyuruyor ki: **“Her Müslümanın kanı, malı ve onuru diğerine haramdır.”**⁶ ifadesi, İslam’ın koyduğu en temel hakları özetlemektedir. **Bir müminin hayatı dokunulmazdır; malı haksız yere alınamaz, şerefi ve onuru zedelenemez.** Bu üç unsur, İslam toplumunun güven ve huzur içinde yaşamasının teminatıdır. Eğer bir toplumda bu haklar çiğnenirse, orada zulüm ve fitne kaçınılmaz hale gelir. Bu yüzden, bir Müslümanın diğerine ihanet etmesi, malına haksız yere el uzatması veya onu aşağılaması, **sadece bireysel bir suç değil, aynı zamanda ümmetin bütünlüğüne vurulan bir darbedir.** Çünkü İslam, kardeşlik üzerine bina edilmiştir ve bu bina, ancak karşılıklı güven, saygı ve merhametle ayakta kalabilir.

Bu hadislerden almamız gereken en büyük ders, **Müslüman’ın, diğer Müslüman’a gerçekten bir kardeş gibi muamele etmesi gerektiğidir.** Birbirimizi yalnız bırakmadığımız, hor görmediğimiz, hakkını yediğimizde değil; bilakis

⁵ *Müslim, Birr, 138.* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : رُبَّ أَشْعَثَ أَعْبَرَ مَدْفُوعٍ بِالْأَبْوَابِ لَوْ أَخْلَفَ عَلَى اللَّهِ لَأَبْرَهُ

⁶ *Müslim, Birr, 69.* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : إِنَّ دِمَاءَكُمْ وَأَمْوَالَكُمْ وَأَعْرَاضَكُمْ حَرَامٌ عَلَيْكُمْ

desteklediğimiz, onurunu koruduğumuz ve iyiliğine vesile olduğumuz zaman gerçek anlamda ümmet bilincine ulaşmış oluruz. **Çünkü bir müminin izzeti, diğer müminin elinde emanettir.** Bu emaneti hakkıyla muhafaza eden, sadece kardeşine değil, aynı zamanda **Allah ﷻ katındaki derecesine de sahip çıkmış olur.**

Eğer gerçekten bayramı yaşamak istiyorsak, kalbimizdeki kini ve nefreti terk edip yekpare ümmet olmak zorundayız. Çünkü bayram, kırgınlıkların sürdüğü, dargınlıkların devam ettiği ve Müslümanların kendi aralarındaki problemleri dahi henüz çözemediği bir zamanda, sadece bir günle kutlanabilecek bir şey değildir. Bugün, elimizdeki fırsatı iyi değerlendirme günüdür: **Ya bayramı gerçek bir arınma ve helalleşme günü yapacağız ya da bir tatil günü gibi sıradanlaştıracız.** Karar bizimdir.

Ramazan boyunca açlığın sabrını tattık, secdelerde dualarda bulunduk, af ve mağfiret için yalvardık. Peki, **Hakkını yediğimiz, gıybetini ettiğimiz, haksızlık yaptığımız insanlar hakkında ne kadar muhasebe yaptık?** Oruç, sadece aç kalmak değildir; oruç, dili yalandan, kalbi kinden, eli haksızlıktan uzak tutmaktır. **Eğer Ramazan, bizi bu konuda değiştirmediyse, hangi bayram bizim bayramımız olabilir? Hangi Müslüman böyle bir bayramı kutlayabilir?**

Bayramın asıl manası helalleşmek ve kalpleri arındırmaktır. Çünkü Allah ﷻ, kendisine karşı işlenen günahları tövbe ile affeder; ancak kullar arasındaki hakları, sadece helalleşme ile bağışlar. Nitekim Peygamber Efendimiz ﷺ

şöyle buyurmuştur: **“Müflis kimdir, bilir misiniz?” Ashâb: “Bizce müflis, malı ve parası olmayan kimsedir.” Bunun üzerine Resûlullah ﷺ buyurdu ki: “Asıl müflis, kıyamet günü namaz, oruç ve zekât ile gelir. Ancak birine sövmüş, diğerine iftira etmiş, kimini malından mahrum bırakmış, kimini dövmüş, kimini öldürmüştür. Bu yüzden sevapları, hak sahiplerine dağıtılır. Şayet sevapları tükenirse, hak sahiplerinin günahları onun üzerine yüklenir ve cehenneme atılır.”**⁷

Düşünün ki, ömrünüz boyunca oruç tuttunuz, namaz kıldınız, sadaka verdiniz, hayırlar işlediniz... Ama bir kardeşinizin kalbini kırdığınız, bir yetimin hakkına girdiğiniz, bir dostunuzu incittiğiniz için o gün yapayalnız kalıyorsunuz. İşte bu yüzden kul hakkı, bayram sabahına bırakılmayacak kadar büyük bir sorumluluktur.

Ey Müslüman! Ramazan boyunca af dilendin, şimdi affet ki, affedilesin! Sen de bağışla ki, bağışlanasın. Çünkü affedenin affedileceği bir günde, gönüller kinle değil, merhametle dolmalıdır. Helalleş, gönlünü ferahlat, samimiyetle el uzat. Çünkü gerçek bayram, ancak kalplerin arınmasıyla, gönüllerin buluşmasıyla hakiki bir sevinç olur.

⁷ *Müslim, Birr, 59.* قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ : أَتَدْرُونَ مَا الْمُفْلِسُ ؟ قَالُوا : الْمُفْلِسُ فِينَا مَنْ لَا دِرْهَمَ لَهُ وَلَا مَتَاعَ فَقَالَ : إِنَّ الْمُفْلِسَ مِنْ أُمَّتِي يَأْتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِصَلَاةٍ وَصِيَامٍ وَزَكَاةٍ، وَيَأْتِي وَقَدْ شَتَمَ هَذَا، وَقَذَفَ هَذَا وَأَكَلَ مَالَ هَذَا، وَسَفَكَ دَمَ هَذَا، وَضَرَبَ هَذَا، فَيُعْطَى هَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، وَهَذَا مِنْ حَسَنَاتِهِ، فَإِنْ فَنِيَتْ حَسَنَاتُهُ قَبْلَ أَنْ يُقْضَى مَا عَلَيْهِ، أُخِذَ مِنْ خَطَايَاهُمْ فَطُرِحَتْ عَلَيْهِ، ثُمَّ طُرِحَ فِي النَّارِ

*Rabbimiz! Bizleri, kalplerini temizleyen,
hakları gözeten, kırınlıkları gideren ve
helalleşme ile arınan kullarından eylesin!*

(Âmin!..)

وَأٰخِرُ دَعْوَاهُمْ أَنِ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ , الفاتحه